

СИДОРЕНКО

Ірина Володимирівна
aspirant_chstu@ukr.net

УДК 332.13:338.49

ФАКТОРИ ТА РЕЗЕРВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ

FACTORS AND PROVISIONS OF THE MODERNIZATION OF REGIONAL INFRASTRUCTURE

кандидат економічних наук, доцент, кафедра фінансів, банківської справи та страхування, Чернігівський національний технологічний університет

В статті досліджуються передумови стимулювання модернізації та розвитку виробничої інфраструктури регіону, визначені фактори, резерви та умови для подальшої модернізації виробничої інфраструктури регіону.

В статье исследуются предпосылки стимулирования модернизации и развития производственной инфраструктуры региона, определены факторы, резервы и условия для дальнейшей модернизации производственной инфраструктуры региона.

The article investigates the prerequisites encourage modernization and development of industrial infrastructure in the region; identified the factors and conditions for further modernization of industrial infrastructure in the region.

Ключові слова: модернізація, виробнича інфраструктура, регіональний господарський комплекс, резерви, фактори

Ключевые слова: модернизация, производственная инфраструктура, региональный хозяйственный комплекс, резервы, факторы

Keywords: modernization, industrial infrastructure, regional economic complex, reserves factors

ВСТУП

Структура виробництва в сучасних умовах характеризується зростаючою орієнтацією не на галузеву, а на регіональну систему господарювання. В сучасних умовах в Україні виникла гостра потреба у прискоренні вирішення проблем розвитку виробничої інфраструктури. Формування адекватної ринку виробничої інфраструктури є однією з найголовніших та необхідних умов перетворень економічних відносин в країні. Основними проблемами розвитку інфраструктурних секторів регіону є значний моральний та фізичний знос як самих інфраструктурних мереж, так і техніки та технологій, що використовуються для виробництва інфраструктурних послуг і будівництва об'єктів інфраструктури. Це стосується як дорожнього будівництва, так і будівництва та експлуатація об'єктів житлово-комунального господарства, соціальної інфраструктури та інших секторів.

Незважаючи на велику кількість досліджень залишається не вирішеними питання пошуку резервів для активації модернізації цих процесів інфраструктурних секторів та переходу їх на енергозберігаючі технології, що дозволяють підвищити ефективність виробництва інфраструктурних послуг за рахунок оптимальності в них технологічних процесів.

МЕТА РОБОТИ виявлення факторів, які гальмують процес модернізації виробничої інфраструктури та виділення умов і резервів для

здійснення процесів модернізації у інфраструктурних галузях.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інформаційну базу наукового дослідження становлять нормативно-правові акти, документи та Закони України у сфері розвитку виробничої інфраструктури. В дослідженні застосовувались метод формалізації даних, теоретичний метод аналізу даних та метод порівняння.

РЕЗУЛЬТАТИ

Виробнича інфраструктура – це складна динамічна, багатогалузева відкрита імовірнісна економічна система, яка відображає інтеграційні аспекти трансформаційних перетворень регіонального господарського комплексу на засадах сталого розвитку [2]. Принциповою умовою розвитку виробничої інфраструктури виступає раціональне розподілення функціональних, фінансових, територіальних повноважень між регіональними і центральними органами управліннями. Якщо розглядати виробничу інфраструктуру регіону з позиції прямого впливу держави на її розвиток, то це відображається через делегування повноважень щодо функціонально-цільового підходу. Непрямий вплив держави на розвиток виробничої інфраструктури регіону здійснюється за допомогою прийняття спеціальних законодавчих актів, надання певних пільг у тому числі за рахунок звільнення від оподаткування (податкові канікули, розстрочення податкового зобов'язання) та отримання субсидій і преференцій.

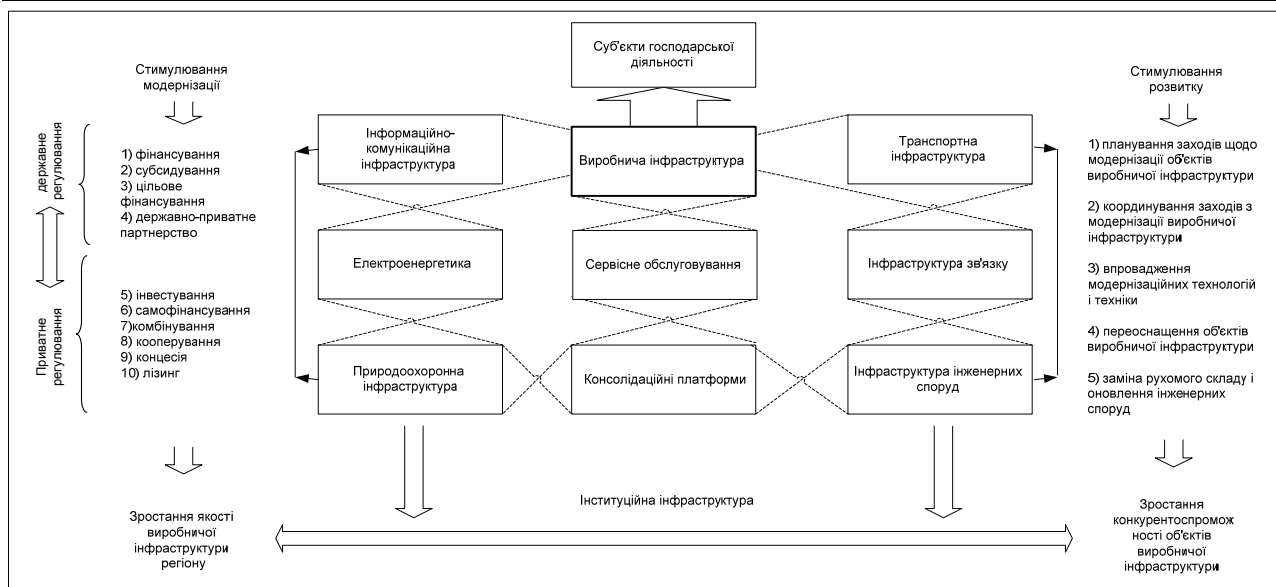

Рисунок 1. Передумови стимулювання модернізації та розвитку виробничої інфраструктури регіону

Результативність розвитку виробничої інфраструктури регіону залежить не лише від її адекватності природним, історичним, економічним, соціальним умовам та рівня необхідного інформаційного забезпечення, а також ефективності управління (рис.1).

Сучасний розвиток виробничої інфраструктури регіону дає можливість для більш глибокого розподілу і спеціалізації праці, а також кооперацію практично у всіх сферах промисловості, сільського господарства та ін. галузей економіки; застосування засобів транспорту при національній та міжнародній торгівлі різними видами сировини, матеріалів, напівфабрикатів та готової продукції; переміщення широких верств населення в рамках регіонів, країни та міжнародних сполучень.

Для формування адекватного управління виробничою інфраструктурою регіонів доцільності сформуванати та систематизувати фактори впливу, які будуть відображувати наслідки синергетичного поєднання ендогенного та екзогенного взаємовпливу.

При визначенні сукупності факторів впливу на виробничу інфраструктуру регіону необхідно визначити її як систему яка відображає інтеграційні, модернізаційні аспекти трансформаційних перетворень регіонального господарського комплексу на засадах сталого розвитку, тобто функціонує за рахунок перетворення певних елементів на вході у систему до кінцевих результатів на виході з системи. Зважаючи на те, що системний підхід до будь-якого процесу є всесторонній розгляд виробничих підрозділів і економічних явищ як єдиного цілого з урахуванням всіх взаємозв'язків об'єктів, їх властивостей і накладених обмежень.

Системний підхід дозволяє аналізувати складні проблеми як єдине ціле, розглядати багато альтернатив, враховувати невизначеність деяких варіантів рішення [3].

При цьому наявні в системі властивості повинні бути притаманні лише їй і бути відсутні у елементах які до неї входять [4, 5; 6, 7]. Визначаючи виробничу інфраструктуру регіону як систему, слід визначити, що головними елементами, що її характеризують будуть:

- подільність, тобто здатність забезпечувати виокремлення елементів і підсистем, через виявлення та встановлення їх зв'язку з іншими елементами і системами, що є важливим при прийнятті управлінських рішень;
- адаптивність, що характеризується можливістю пристосування до різних умов функціонування;
- мобільність, яка дозволяє концентруватися та переміщуватися у необхідних поєднаннях з метою раціоналізації функціонування за конкретних умов;
- гнучкість, яка дозволяє адаптуватися до нововведень з врахуванням відповідних відхилень без порушення цілісності системи;
- емерджентність, тобто набуття нових додаткових якостей, які були відсутні в елементах системою;
- кібернетичність, що визначає загальні закономірності управління і взаємозв'язку в утвореній системі.

На даний момент в економічній і соціальній політиці перед країною в цілому, і в кожному регіоном окремо, будують дві різні завдання, що збіглися за часом. Одна з них – необхідність знизити соціальні та економічні витрати кризи, інша – інноваційне і модернізаційний розвиток, які вимагають зміни параметрів не тільки економічного, але й виробничого розвитку, в тому числі - зміни і модернізації самої виробничої інфраструктури. Тому, саме активізація процесів трансформації виробничої інфраструктури наразі є необхідним і найважливішою умовою забезпечення сталого розвитку регіону (рис.2).

Рисунок 2. Умови модернізації виробничої інфраструктури регіону

Слід зазначити, що перетворення і трансформація виробничої інфраструктури території за сучасних умов може бути здійснено в два етапи. Перший з них, відновлювальний, передбачає відновлення застарілих об'єктів виробничої інфраструктури регіону, тобто попередніх умов для подальшого розвитку в майбутньому.

Другий етап, модернізаційний (інноваційний), пов'язаний з виникненням нових форм існування об'єктів виробничої інфраструктури (індустріальні парки, технопарки, технополіси і т. ін.) та зі швидким будівництвом нових об'єктів виробничої інфраструктури, покликаних стати генераторами модернізаційних тенденцій в економіці регіону, завдяки стимулюванню економічного, соціального, наукового та технічного потенціалу. Також даний етап передбачає перехід до якісно нових функціональних форм існування об'єктів виробничої інфраструктури, заснованих на інноваційних підходах і, які потребують значних грошових вливань в об'єкти виробничої інфраструктури, сама ж по собі, яка є ресурсотворюючим фактором та активно впливає на створення різних соціальних благ, на надання торгово-посередницьких, інформаційних та організаційно-комерційних, виробничо-технологічних, транспортно-експедиторських (логістичних) та інших необхідних для громадян інфраструктурних послуг в регіоні. У свою чергу, трансформована, модернізаційно-орієнтована виробнича інфраструктура – це основа сталого розвитку регіону, спрямованого на досягнення ефективного функціонування галузей не лише економіки, а й виробничої сфери.

Розглядаючи виробничу інфраструктуру регіону слід враховувати фактори, які впливають на її функціонування та розвиток, а саме: базовий техніко-технологічний стан інфраструктурних галузей; економіко-географічні особливості регіону; система розселення, демографічний стан та соціальна комфортність для населення; науково-технічний розвиток; інвестиційні вкладення, спрямовані на інноваційний розвиток окремих галузей виробничої інфраструктури; особливості територіального поділу праці та міжтериторіальних зв'язків; розміщення і ефективність використання потенціалу сфери матеріального виробництва регіону; стан навколишнього середовища та рівень екологічної безпеки регіону; стан інституційного середовища, особливо в сфері оподаткування, тарифо- та ціноутворення.

Поряд з цим, функціонування та розвиток виробничої інфраструктури регіону може впливати на: економічний розвиток регіону; якість життя населення; інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання і окремих таксономічних утворень; забезпеченість населення якісними виробничими послугами; конкурентоспроможність регіональної господарської системи; екологічний стан регіону.

Існують багато проблем та факторів, які гальмують інноваційний розвиток виробничої інфраструктури регіону. Саме тому необхідно здійснювати пошук дієвих методів та механізмів, які забезпечать підвищення ефективності функціонування виробничої інфраструктури регіону.

Серед можливих резервів можна виділити наступні: інституційні; організаційно-управлінські; фінансово-економічні;

Інституційні резерви – це створення пільгових умов з боку держави для проведення модернізації виробничої інфраструктури (надання кредитів на пільгових умовах, грантів, дотацій), створення спеціального режиму інвестиційної діяльності для підвищення інвестиційної привабливості виробничої інфраструктури регіону. Удосконалення правової основи дозволить підвищити рівень конкуренції у сфері забезпечуючих послуг та створить умови для правового регулювання їхньої діяльності.

Організаційно-управлінські резерви направлені на: запровадження ефективного регіонального менеджменту; формування логістичних систем та алгоритмів; раціоналізацію надання послуг сегментами виробничої інфраструктури; формування індустріальних парків на незадіяній інфраструктурі промислових підприємств для збільшення обсягів забезпечуючих послуг та ефективного використання рухомого складу.

Також організаційно-управлінські резерви дають можливість створювати та впроваджувати нові види послуг. Всі ці заходи дозволять складовим виробничої інфраструктури оптимізувати процеси надання послуг, збільшити рівень отриманого прибутку, підвищити рентабельність та зменшити експлуатаційні витрати.

Фінансово-економічні резерви пов'язані з фінансіалізацією інфраструктурної економіки та реалізацією таких заходів: обґрунтування тарифів на надання послуг складовими виробничої інфраструктури; отримання преференцій; створення умов для поступового зменшення обсягу перехресного субсидування; залучення додаткових коштів на основі впровадження лізингу, селенгу, топіку тощо.

Резерви фінансово-економічного характеру направлені на удосконалення фінансового інвестування процесу модернізації виробничої інфраструктури регіону, збільшення обсягів послуг, що надаються складовими виробничої інфраструктури, дозволяють підвищити рівень її конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Таким чином, можна зробити висновки, що найважливішою умовою переходу української економіки до сталого розвитку представляється

досягнення оптимальних рівнів інфраструктурної забезпеченості регіонів. Основні передумови для цього – потенційні можливості регіональної виробничої інфраструктури щодо забезпечення ефективного відтворювального процесу та підтримання міжрайонної рівноваги, а також недостатній рівень розвитку інфраструктурного комплексу багатьох регіонів.

Формування інфраструктурних умов регіонального розвитку має входити в число пріоритетних напрямів державної економічної політики, що реалізуються в ув'язці із забезпеченням ресурсних можливостей територій.

Список використаних джерел

1. Конкурентоспроможність регіонів України (методологія і практика) / [Чернюк Л.Г., Клиновий Д.В., Швець П.А. та ін.]; за наук. ред. Л.Г. Чернюк. - К.: РВПС України НАН України, 2010.- 108 с.

2. Сидоренко І.В. Еволюційні погляди на модернізацію різних ієрархічних рівнів виробничої інфраструктури / М.П. Бутко, І.В. Сидоренко // Економіст. – К.: № 3, 2013 - С. 11-14.

3. Бутко М. Системи і моделі: теорія, методологія, практика: навч. посібник / [Бутко М.П., Бутко І.М., Дітковська М.Ю. та ін.]. – Ніжин: ТОВ «Аспект-Поліграф», 2007. – 380 с.

4. Давыденко И.Г. Структурно-функциональный анализ транспортно-логистического комплекса региона сервисного типа (на примере Ростовской области) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://be5.biz/ekonomika1/r2012/1789.htm>

5. Дорогунцов С.І. Соціально-економічні системи продуктивних сил регіонів України / Дорогунцов С.І., Чернюк Л.Г., Борщевський П.П. та ін.– К.: “Нічлава”, 2002. – 690 с.

6. Ільчук В.П. Різновиди інноваційно-інвестиційних систем залізничного транспорту / В.П. Ільчук // Вісник ЧДТУ. Зб. Наук. Праць. – Чернігів: ЧДТУ. – 2003. – № 20. – С.4-10.

7. Канаєва М.О. Використання системного підходу при організації інноваційного процесу / М.О. Канаєва // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 1 (56). – С. 56-61.